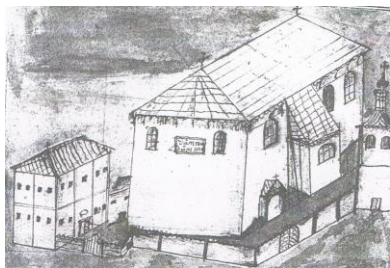

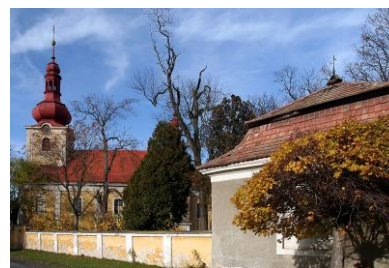
Kostel sv. Gotharda a kostnice v Žehuni

Románský kostel z let 1137 až 1748

Kolatura původního románského kostela

Barokní kostel z r. 1762 a kostnice

Románský kostel sv. Gotharda v Žehuni byl vysvěcen r. 1137. Opatovický klášter benediktinů byl jeho zakladatelem a určitý čas také majitelem vsi, která kolem vznikala. K původnímu románskému kostelu sv. Gotharda patřily kolaturou Žehuň se Starou Bání a Novou Bání, Dobšice, Polní Chrčice, Dománovice a Ohaře. Kolem kostela se rozkládal rozsáhlý hřbitov, který sahал až do míst dnešní školy a školního dvora.

V roce 1748 musel být zchátralý kostel zbourán a roku 1753 se začal stavět tento pozdně barokní chrám. Výstavba nového chrámu včetně vybavení trvala až do roku 1762. Celý areál, to je kostel sv. Gotharda se zařízením i se svými částmi, kostnicí se zařízením, ohradní zdí hřbitova, pilířovou bránou s litinovými vraty a sochami sv. Linhartu, sv. Floriána a sv. Donáta jsou od roku 1958 zapsány v **Ústředním seznamu kulturních památek České republiky**. Jmenované sochy restauroval v roce 1999 sochař Miloslav Hájek z Horních Počernic. Dvě sochy byly roku 2000 ukradeny. Zbylá socha sv. Linhartu je umístěna v interiéru kostela vpravo u vchodu

Kulturními památkami v interiéru kostela jsou: hlavní oltář s obrazem sv. Gotharda od jezuita Viktorina Ignáce Raaba z Nechanic u Nového Bydžova, vlevo boční oltář sv. Anny, vpravo oltář sv. Václava. Udává se, že také oba obrazy na postranních oltářích pocházejí z dílny Ignáce Raaba. Dva oválné obrazy nad nimi maloval Juda Tadeáš Supper. Autorem obrazů sv. Prokopa a sv. Vojtěcha na postranních stěnách chrámové lodi je Dominik z Choltic. Jako kulturní památka je evidována také kazatelna. Stropní malba znázorňuje Nejsvětější trojici.

Původní varhany z roku 1794 z varhanářské dílny Karla Horáka z Kutné Hory nahradily v roce 1906 nové, které sestavil varhanář Josef Kobrle z Jilemnice. Varhany jsou funkční a při bohoslužbách se na ně pravidelně hraje.

Na věži byly dva velké zvony. Větší, 24 q těžký, raně barokní zvon na pérách, nese letopočet 1658. Je na něm vyobrazena Panna Maria, sv. Gothard, sv. Václav a kříž. Latinský nápis sděluje, že jej ulili za hraběte Oktaviána Kinského ze Vchynic a Tetova, za děkana Jáchima Praxa a hejtmana Pavla Reinharta Jan Prycquey a syn v Klatovech. Na tento zvon se doposud zvoní a je také evidován jako kulturní památka. Menší zvon o hmotnost 9 q, ulitý roku 1676, nesl obraz Krista; za války musel být odstraněn a materiál se použil na válečné účely. V malé východní věži, sanktusníku, se nachází zvonek umíráček.

Původní hodiny se do věže instalovaly roku 1831. Nynější pocházejí z roku 1872 z dílny věhlasného poděbradského hodináře Jana Janaty. Několik posledních roků byly nefunkční, ale v roce 2011 je uvedli do chodu Miroslav Rydel a Ing. Libor Vondruška. Zvláštností hodin je obrácená funkce ručiček - malá ukazuje minuty, velká hodiny.

Nelze však zamlčet havarijní stav kostela, který dokumentují materiály Ing. Jana Vinaře, jež byly objeveny na obecním úřadě. Jsou to Stavebně statický průzkum kostela sv. Gotharda z roku 1991 a Stavebně-statický posudek z roku 1999. Na ně navazuje Návrh opravy krovů – Projekt pro stavební povolení z roku 2013 a Znalecký posudek Ing. Ivany Horové. Jmenované dokumenty udávají havarijní stav krovu, napadení krovu dřevokazným hmyzem a dřevomorkou, do krovu zatéká, ve stěnách kostelní lodi i ve stropu severní zákristie jsou značné trhliny, vlhkost zdiva kostela vede k jeho degradaci, dřevomorka je i ve zdivu obou zákristií.

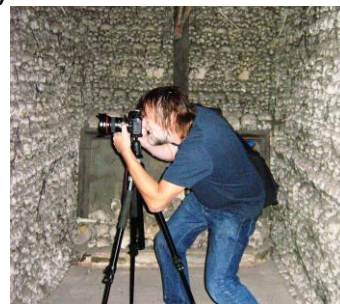
Barokní kostnice – památka nadregionálního významu z let 1765-66

Pohled na kostnici ze hřbitova

Interiér kostnice s křížem

Jar. Jiříčka – KVĚTY - Moje země

Při zakládání hřbitova se budovala v letech 1765-1766 také barokní kostnice. Sloužila pro pietní uložení kostí z hrobů starého hřbitova, a zároveň jako márnice. Je písemně doloženým dílem stavitele Františka Kermera. Kostnici nechal stavět z odkazu faráře Augusta Charváta, působícího v Žehuni v letech 1730-65, jeho nástupce Jan Šolc. Zápis v obecní kronice uvádí: „Když vystavěna nová kostnice, tu kosti našich předků uctivě od nevinných dítek ze staré kostnice přeneseny do nové a tu v úhledné skupiny srovnány. Kosti ty srovnali farář Jan Šolc s učitelem Melicharem Ulrichem. Pomáhal jim kostelník. Peníze na stavbu kostnice odkázal farář August Charvát. V následujících letech zůstala kostnice opuštěna, až roku 1896 ji z ruin zdvih farář František Jeřábek.“

V minulých staletích se na přilehlém hřbitově pohřbívali zesnulí ze Žehuně, z Dobšic, Staré Báně, Nové Báně, Polních Chrčic, Ohař a Dománovic. Hřbitov se k pohřbívání neuvádá od roku 1925. Ještě dnes na zbývajících náhrobcích, které jsou mnohdy dokladem vzácného umu někdejších kameníků, lze nalézt doklady o původu zde uložených ostatků.

Kostnice je drobná pozdně barokní stavba, postavená na půdorysu téměř pravidelného čtverce, kryta mansardovou střechou. Interiér je řešen jako volný prostor s dekorativním uspořádáním lidských kostí na půdorysu písmene U. Jediným mobiliářem je oltářní zděná menza s jedním dřevěným stupněm. Na oltářní menze stojí latinský kříž s korpusem Krista.

Poslední větší oprava kostnice se prováděla v letech 1929-31 při rekonstrukci kostela za faráře Josefa Andachta. Střecha se provizorně opravovala roku 1987. Přitom získala kostnice současnou fasádu. Na sklonku roku 2011 byly učiněny první kroky na vypracování projektu na kostel a znovu podána u Středočeského fondu kultury a obnovy památek druhá žádost o dotaci na revitalizaci kostnice. Peníze však církev nedostala. Nevyšla ani dotace podávaná v roce 2013 u TPCA.

Za necelé čtyři roky, kdy se o údržbu kostnice starají tzv. „aktivisté pro záchranu kostnice“, nashromáždili z dobrovolných darů, z provádění a charitativních koncertů téměř 90 000 korun. Náklady na revitalizaci jsou však mnohonásobně vyšší. Od počátku byl velkou oporou a pomocí aktivistům Bc. Roman Šulc, který své poznatky popularizuje na webu www.cestyapamatky.cz/kolinsko/zehun/. Jeho zásluhou navázali aktivisté spolupráci s Mgr. Klárou Zubíkovou, Mgr. Jindřichem Záhorkou, který vypracoval stavebně-historický průzkum kostnice a dalšími. Pomoc při revitalizaci kostnice slíbil aktivistům také starosta obce Ing. Karel Horák.

Znalecký posudek – posouzení stavu krovu kostela a kostnice prováděla v září 2013 Ing. Ivana Horová za finanční úhrady TPCA. Konstrukce krovu kostnice je poškozena hmyzem a houbami. Vzhledem k tomu, že v současné době nejsou k dispozici finanční prostředky na generální opravu, doporučuje Ing. Horová aspoň zkontrolovat střešní krytinu zkušeným pokrývačem a místa zatékání provizorně vyspravit.

Péče o záchranu kostnice je stále na počátku. Je třeba shromáždit značné množství finančních prostředků, a to je vždy obtížné. Pomoci může každý návštěvník stejně jako štědrý sponzor. Chceme věřit, že nejen kostnice, která je označována jako nemovitá kulturní památka nadregionálního významu, ale celý historický areál kostela sv. Gotharda, bude pro budoucí věky zachován. **Děkujeme za Vaši návštěvu a Váš dobrovolný dar, který použijeme na revitalizaci této jedinečné historické památky.**

